

REVISTA ECONOMICĂ.

ORGAN FINANCIAR-ECONOMIC.

Organul oficial al „SOLIDARITĂȚII”, asociațiune de institute financiare ea însoțire.

Apare odată pe săptămână.

Membri ai asociațiunii „SOLIDARITATEA” sunt:

Agricola (Ecica), Agricola (Hunedoara), Agricola (Lugoș), Agricola (Sebeșul-săsesc), Albina, Ancora, Ardeleana, Arieșana, Armonia, Auraria, Aurora (Baia-mare), Avrigeana, Bănățana, Banca Poporală (Caransebeș), Banca Poporală (Dej), Banca Poporală, Arpașul-inf.) Berzovia, Bihoreana, Bistrițana, Bocșana, Brădetul, Buciumana, Cassa de păstrare (Mercuria), Cassa de păstrare, (reuniune) (Săliște), Câmpiana, Cârțișoreana, Chiorana, Chiseteiana, Codreana, Codrul (Buteni), Codru (Lupșa), Comuna, Concordia (T.-Uzdin), Concordia (Gh.rla), Cordiana, Coroana (Bistrița), Coryneana, Creditul, Crișana, Cugiereana, Decebal, Detunata, Doina, Drăganul, Dunăreana, Economia (Cohalm), Economul, Făgețana, Frăția, Frățietatea, Furnica, Geogeană, Gloria, Grănițerul, Hașegana, Insoțire de credit (Veștem), Institut de credit (Mehadia), Institut de credit (Gavoșdia), Isvorul, (Sângiorgiu), Isvorul (Sebeșul-inf.), Isvorul (Ighiu), Iulia, Lăpușana, Ligediana, Lipovana, Luceafărul, Lumina, Mărgineana, Mercur, Mielul, Minerva, Munteana (Corniareva), Murășiana, Murășanul, Maramurășana, Nădlăcana, Negoiul, Noiana, Olteana, Oraviciana, Orientul, Patria, Piatra, Plugarul (Săcădate), Poporul (Lugoș), Poporul (Săliște), Porumbăceana, Progresul, Reun. de impr. și păstrare (Iva-mare), Rîureana (Cap.-Mănăstur), Săcana, Sătmăreana, Sebeșana (Caransebeș), Sebeșana (Sebeșul săsesc), Secășana, Selăgeana, Sentinela, Silvania, Someșana, Speranța (Hosman), Steaua, Șercăiana, Șoimul (Uioara), Șoimul (Vașcău), Trărnăveana, Timișana, Țibleșana, Unirea, Vatra, Victoria, Viitorul, Voileana, Vlădeasa, Vulturul (Sănmărtin), Vulturul (Tășnad), Zărândeana, Zlăgnea, Zorile.

Abonamentul:

pe 1 an K 20.—, pe 1/2 an K 10.—

Redactor responsabil:

VASILE VLAICU.

Taxa pentru inserțiuni:

de spațiul unui cm² câte 15 fileri.

Bugetul statului.

După trei ani fără de buget, guvernul actual a prezentat, în sfârșit, corpurilor legiuitoare un buget regulat asupra exercițiului financiar 1917—18. Este primul buget, dat la lumină, dela declararea războiului european. Se prezintă cu erozațiuni de 3,442 milioane. Percepțiunile fac 3,468 milioane, rezultând un excedent de 26 milioane.

Făcând o comparație între cifrele ultimului buget de stat, compus în vremuri de pace, și între cifrele bugetului de acum, trebuie să constatăm deosebiri foarte mari. Erozațiunile ordinare, cari în bugetul actual fac 3,019 milioane, arată față de ultimul buget *un plus de 1,184 milioane*. Ele s'au urcat cu 65% și însemnează o sarcină nouă de 1.2 miliarde pe umerii țării.

În fața acestei situațiuni, prima întrebare, ce se naște, este, cari sunt cauzele acestei considerabile urcări bugetare? Răspunsul și-l dau, de sigur, foarte mulți, fără greutate. Cauzele sunt cu deosebire trei, și anume: urcarea cametelor la împrumuturile de stat, adausele de scumpete pentru funcționarii publici și spesele înmulțite ale întreprinderilor statului. Natural, afară de acestea, mai sunt și altele, căci, în urma relațiilor schimbate, aproape toate pozițiile bugetare de erozațiuni au crescut. Cauzele

principale rămân totuși pozițiile numite mai sus. Iar ca dovadă amintim, că singure numai cametele împrumuturilor de stat au crescut dela 333 milioane, cât erau în timp de pace, la 1,024 milioane, cu cât figurează în bugetul de acum. Va să zică la o singură poziție un plus de sarcini de 700 milioane.

A doua întrebare este, de unde s'au luat respective de unde se vor lua acoperirile pentru aceste nouă sarcini? Dupăcum se arată, acoperirile s'au realizat, în parte, de fostul guvern Tisza. Astfel prin introducerea impozitelor de venit, de avere și de câștiguri de războiu, apoi prin urcarea impozitelor la întreprinderile obligate la publicitate și prin urcarea taxelor la timbre și competențe, cum și în prețul tutunului și altele, s'a realizat un spor în veniturile statului de aproape 500 milioane. Actualul guvern, la rândul său, încă speră să încaseze o astfel de sumă, prin ceace bugetul se echilibrează. Din câștigul de războiu al Băncii Austro-Ungare (54 mil.), din urcarea tarifelor la căile ferate (200 mil.), din impozitul suplimentar de venit (147 mil.) precum și din modificările introduse în impozitele decretate deja de fostul regim, și, în sfârșit, din unele impozite indirecte, se preliminează a se încasa cu cca 600 mil. mai mult ca până acum.

Dar, bugetul actual cuprinde numai sarcinile față de împrumuturile de războiu, reali-

zate până acum. Cheltuielile însă se vor continua. Erariul va fi nevoit să facă și de aici înainte împrumuturi, așa că sarcinile bugetare în viitor vor fi și mai mari. Faptul acesta s'a semnalat deja de pe acum și ministrul nostru prezident, în expozeul, cu care a însoțit proiectul de buget, anunță de acum, că izvoarele de venit ale statului încă nu sunt luate în considerare în întregime. Astfel, în scopul urcării veniturilor se vor prezenta nu peste mult nouă proiecte de lege, prin cari se va continua urcarea taxelor de timbre și competențe, se vor aplica impozite la câștigurile de efecte și asigurările asupra vieții și, în sfârșit, se vor exploata din ce în ce mai mult monopoliile și câștigurile de cartele și trusturi.

Din toate cele de până aici, se vede clar, că până acum, pentru acoperirea sarcinilor bugetare s'a luat în considerare cu deosebire capitalul. Asupra pământului, care azi este cel mai însemnat factor de producție și câștig, nu s'au pus sarcini nouă, în afară de impozitul suplimentar de venit, care însă s'a decretat pentru aproape toate impozitele directe. Tocmai de aceea sunt foarte mulți cari așteaptă, cu drept cuvânt ca cel puțin în viitor sarcinile publice să se acopere și prin o urcare justă a impozitului fonciar. Cerința aceasta e foarte îndreptățită, căci împovărarea peste măsură a capitalului poate avea de urmare stângenia și degenerarea activității financiare și industriale, care, la rândul ei, ar putea fi păgubitoare pentru întreaga viață economică a țării. De aceste împrejurări, de sigur se va ține seamă la compunerea bugetelor statului în viitor.

E de sine înțeles, că nu numai bugetul țării noastre arată, față de trecut, aceste mari schimbări în cheltuieli și venituri. În aceeași situație se află și celelalte state beligerante, ba chiar și unele dintre cele neutrale. Din acest motiv chestiunea sarcinilor publice este o chestiune generală, care va trebui să intereseze întreaga lume. Imprejurarea aceasta ne dă speranța, că se vor găsi căi și mijloace, ca bugetele din viitor să se poată echilibra, fără împovărarea insuportabilă a cetățenilor. Astfel, să ne gândim de ex. la un singur lucru, la desarmarea generală. Ce ușurință ar aduce această operă umană asupra omenimei? De sigur o va aduce. Și poate și altele, căci e cu neputință ca rațiunea să nu iasă biruitoare.

Banca Austro-Ungară.

În ședința dela 20 Noemvrie a. c. ministrul de finanțe a prezentat parlamentului, între altele, și un proiect de lege privitor la prolongirea privilegiului Băncii Austro-Ungare și a convenției monetare și valutare, precum și un proiect asupra impozitului de câștig de războiu al băncii de emisiune și un proiect pentru crearea unor rezerve extraordinare a băncii.

În sensul primului proiect guvernul primește autorizarea de a prolongi privilegiul Băncii Austro-Ungare și convențiile privitoare la sistemul monetar și valutar, anunțat per finele anului 1917 pe aceeași durată, ca și privilegiul și convențiile ultime.

Conform proiectului privitor la impozitul de câștig de războiu, Banca Austro-Ungară, va avea să plătească în Ungaria din câștigurile ei realizate în anii 1914, 1915 și 1916 un impozit extraordinar (impozit de câștig de războiu, care este fixat pentru 1914 cu K 6.865,924.45; pentru 1915 cu K 19.504,155.77 și pentru anul 1917 cu K 28.250,413.98, cari sume vor fi a se vărsa în numărul la cassa centrală a statului în timp de 30 zile dela intrarea în vigoare a acestei legi. Plata în obligațiuni de împrumut de războiu nu este admisă.

Pentru acoperirea eventualelor perderi de războiu Banca Austro-Ungară, în înțelegere cu cele două guverne dualiste crează o rezervă extraordinară (Rezervă pentru perderi de războiu), care se va dota cu K 20 milioane și anume cu K 3.600,000 din câștigul anului 1914, cu K 7.400,000 din câștigul anului 1915 și cu K 9 milioane, din câștigul anului 1916. Dacă rezerva aceasta nu s'ar întrebuiți pentru acoperirea eventualelor pagube de războiu, ce vor fi a se constata până la anul 1922, atunci restul cade în favorul rezervei valutare, ce va fi a se crea. Rezerva aceasta se formează din câștigurile realizate de Banca Austro-Ungară din circulația ei în devize și valute dela izbucnirea războiului încoace, prin aceea, că a vândut aur, devize și valute peste prețul de procurare și va fi a se întrebuiți pentru reconstruirea rezervei metalice a Băncii Austro-Ungare, pentru augumentarea rezervei de devize și valute și pentru acoperirea diferenței în minus, ce rezultă din cumpărările de aur, devize și valute. Rezerva se dotează cu K 255.186,541.79

*

La 24 Noemvrie a. a. Consiliul general al Băncii Austro-Ungare a ținut o ședință plenară în Budapesta sub prezidiul guvernului Dr. A. Popovics.

În raportul prezentat cu ocazia aceasta secretarul general V. Schmid a relevat faptul, că drept urmare a strălucitelor învingeri raportate de armatele noastre în Italia cursul devizelor a crescut extraordinar. Devizele Austro-Ungare au crescut cu 25%, cele din Germania cu 30%.

Târgul efectelor a fost în ultimele 4 săptămâni ferm, atât în Viena, cât și în Budapesta.

Discontul privat a cotate în Viena, neschimbat, $1\frac{1}{4}\%$ pentru lombard. În Berlin discontul privat a cotate $3-3\frac{1}{8}\%$. Bani curenți $3\frac{3}{4}\%$ — $4\frac{1}{2}\%$, bani de zi cu 4% . În London discontul s'a ameliorat ceva și a cotate $4\frac{3}{4}\%$ — $4\frac{3}{32}\%$; în Paris a cotate 5% .

Băncile italiene și-au urcat rata, la începutul lunii trecute dela 5% la $5\frac{1}{2}\%$.

Etalonul oficial este în Bruxella 4% , Amsterdam și Zürich $4\frac{1}{2}\%$; Viena, Berlin, Copenhaga și București 5% ; în Italia și Christiania $5\frac{1}{2}\%$. Stockholm și Petersburg 6% și în Bulgaria $6\frac{1}{2}\%$.

Pensionistii și scumpetea.

— Reflexiuni. —

În daraverile economice preste tot războiul îndelungat a întors multe întocmiri cu fundul în sus și a pricinuit multe schimbări în viața noastră economică. Traiul, care nici chiar mai înainte de războiu nu era tocmai ușor, s'a îngreunat în timpul din urmă atât de mult, încât cu veniturile avute mai înainte de războiu astăzi este, așa zicând, imposibil a o mai scoate la cale.

Urmarea este, că între împrejurările economice de astăzi îngreunate tot omul trebuie să se nizuească a-și reduce după putință trebuințele, de altă parte, natural, trebuie să caute a-și spori veniturile, pentru-ca acestea să ajungă cât de cât în vre-o proporție cu trebuințele necondiționate ale traiului. De fapt vedem, că pe lângă toată urcarea prețurilor, aproape tot omul și-a putut face rost de un oarecare spor de venit, ba sunt unii, și nu-s chiar puțini, cari au ajuns în decursul războiului la averi și venituri nevisate.

Să vedem însă cum se prezintă *starea pensionistilor* și în special a acelor pensioniști, cari s'au retras în pensiuine mai înainte de izbucnirea războiului și cum se prezintă *starea văduvelor și orfanilor*, cari sunt avizați să trăiască din pensiuine? Veniturile acestora nu pot ține nici pe departe pas cu prețurile și spesele urcate în mod năvalnic, fiindcă pensiuinea lor a rămas în cadrele modeste ale vremilor de pace, în timp ce prețurile celor mai multe lucruri au crescut de 8—10 ori preste starea veche.

Urmarea acestor stări de lucruri este, că pensioniștii se luptă cu astfel de greutăți materiale, de cari singuri numai aceia sunt scăpați, cari în zilele lor mai bune s'au îngrijit de propria lor bătrânețe prin adunarea unui capital privat. Iar între văduve și orfani numai aceia și acelea sunt încâtva scăpate de lupta amarnică pentru pâne, cărora un tată bun le-a purtat grija, ca pe lângă pensiuine să mai aibă și un oarecare capital.

De sigur, că așa ceva n-a fost lucru ușor nici atunci, dar totuși pe lângă bunăvoință și cruțare prevăzătoare, a fost cu putință cu atât mai ușor, că ei folosindu-se de instituția asigurărilor de viață, au putut ușura cu atât mai bine greutățile bătrânețelor și s'au putut îngriji mai bine de soartea iubiților lor,

pentru cazul morții neprevăzute. N'ar fi trebuit decât să plătească regulat câți-va bani, de cari și așa s'ar fi putut lipsi, însă câți oameni și de câte ori s-au folosit de acest mijloc de cruțare, de câteori nu s'au auzit scuzele pensioniștilor de azi, pe cari invitându-i să contracteze asigurări de viață, ziceau, că astăzi tocmai n'au plăcere să se asigure, n'au pentruce să-și detragă dela gură astăzi, numai ca să trăiască mai bine la bătrânețe și ce-i mai trebuie familiei asigurare, dacă ea are pensie și poate trăi și din pensie?

Astfel li s'au scurs cei mai frumoși ani ai vieții, verdeața și floarea tinereții, a sănătății și a puterei de muncă, fără să se fi adresat la cea mai frumoasă instituție a cruțării sistematice și conștiente. Au urmat apoi anii cei slabi, a urmat pensionarea și scumpetea de azi.

Cât e de tristă și cât este de insuportabilă astăzi starea acelor văduve și acelor orfani, cari *sunt avizați să trăiască din pensiuine*, adevă dintrun venit, care și el este numai o frântură din salariul de pe vremuri, o sfărmitură, care este cu atât mai mică, cu cât moartea a răpit mai de vreme condeul din mâna celui ce susținea familia! De aici urmează apoi o suferință și mai mare a pensioniștilor și a văduvelor de pensioniști, cari fiind nevoiți să trăiască din pensie, sunt siliți totodată să-și caute altceva de lucru, ceva câștig, trebuie să înceapă dela început alergătura după pânea cea de toate zilele și zău, la bătrânețe, după o viață întreagă petrecută în muncă e cam greu a începe din nou a trage la ham și nici chiar văduvelor nu le va fi tocmai pe plac să înceapă astăzi a trăi din muncite, dacă n-au fost deprinse cu munca.

Icoana disperată a sorții acestora ar putea servi de învățătură tinerilor, cari se cugetă numai dela mână la gură, ca să știe, că ei sunt datori a se îngriji și de viitorul lor propriu și de viitorul familiei resp. ca să nu uite, că după vară și toamnă vine iarna, când trebuie să trăim din ce am adunat astăvară.

Reprezentanța intereselor economice în Ungaria.

O reprezentanță a intereselor noastre economice, normată unitar și legal, nu avem. Pentru reprezentarea intereselor agricole și pentru consolidarea forțelor ce rezidă în societatea economilor servesc de prezent *comitetele* sau *comisiile economice comitatente și cercuale* și diferitele *reuniuni și cercuri agricole*.

Comitetele economice comitatente se compun pe baza ordonanței Nr. 48,000, edată în chestia executării art. de lege XII din 1894, cu privire la economia de câmp și la poliția de câmp, în care se arată, că vice-comitele și comitetul administrativ formează comitetul economic comitatent. Acest comitet îl constituie comitetul municipal și acesta îi stabilește pe calea de regulament organizația. Acest

regulament are să fie aprobat de ministrul de agricultură. Problema acestor comitete este în locul prim, ca în scopul promovării intereselor agricole să facă proiecte referitoare la dispozițiile autorităților publice, să pregătească ordonanțele de interes pentru agricultură și să-și dea părerea autorităților comitatene în chestiile agricole ce se ivesc, și, pe lângă aceste, conform mijloacelor materiale ce le stau la dispoziție, să conlucre și nemijlocit la promovarea singuraticilor rami agricoli. Membrii comitetului îi alege comitetul municipal, și de regulă membri ai aceluia sunt și organele de specialitate ale statului, ce funcționează pe teritoriul municipiului.

Comitetele agricole cercuale sunt organele ce se întemeiază pe singuraticile dispoziții legale ale reprezentanței intereselor economice. În § 28 al art. de lege XII din 1894 se dispune, că în scopul examinării animalelor de prăsilă să se constituie în fiecare cerc administrativ comitet agricol cercual.

Problemele comitetelor agricole cercuale sunt circumscrise detaliat în ordonanța Nr. 48,000 din 1894, edată de ministrul de agricultură în chestia executării art. de lege XII din 1894.

Statutul despre organizația și ordinea de afaceri a comitetelor economice cercuale cuprinde o seamă de dispoziții, din cari dăm aici pe cele mai esențiale.

Membrii din oficiu ai comitetului cercual sunt:

a) prim-pretorele ca prezident, sau suplinitorul acestuia, exmis din oficiu și veterinarul cercual;

b) inspectorii școalelor de pomi cercuale, directorii școalelor de agricultură și ai școalelor de vierit și conducătorul oficiului silvanal cercual.

Membri aleși ai comitetului economic cercual sunt 6 membri ordinari, în cele mai multe cercuri însă câte 4 și în fiecare cerc câte 3 membri suplinitori.

Acești membri îi alege adunarea generală municipală pe câte 6 ani, dintre locuitorii cu locuință statornică pe teritoriul cercului.

Jumătate din membri aleși tot la 3 ani se sortează, dar ei se pot realege.

Locurile de membri devenite vacante în cursul timpului se întregesc prin membri suplinitori.

Doi dintre membri ordinari și unul dintre membri suplinitori trebuie să fie agricultori cu cunoștințe temeinice pe terenul cultivei animalelor.

Afacerile scripturistice ale comitetului economic cercual le prevede oficiul primpretorial al cercului și acesta execută și hotărârile aduse.

Orice act și orice chestiune, care-l privește pe comitetul cercual economic este a se adresa primpretorelui.

Cercul de afaceri al comitetului agricol cercual este următorul:

1. Face examinarea animalelor de prăsilă în înțelesul regulamentului despre cultura cailor, vitelor, porcilor și oilor, făcut pe baza § 28 al art. de lege XII din 1894;

2. își dă părerea cu privire la hotărârile apelate ale adunărilor generale ale posesoratorilor.

3. își dă părerea în chestia împărțirii pășunilor comune;

4. își spune părerea referitor la plantarea teritoriilor pleșuve, aflătoare pe proprietățile cu o circulație limitată;

5. controlează manipularea proprietăților comunale și în această privință dă îndrumările necesare;

6. controlează, ca pe pășunile comune să nu pască un număr prea mare de animale;

7. controlează, că în comune să fie numărul trebuincios de animale de prăsilă (tauri, armăsari, vieri, berbeci) și de soiu potrivit;

8. Dispune în privința procurării taurilor, armăsarilor etc. de cari se simte lipsă;

9. își spune părerea în toate chestiunile pe cari i le prezintă primpretorele spre opinie;

10. face raport respective proiecte vice-comitetului comitatens la fiecare pătrar de an, despre activitatea sa și despre chestiunile reclamate de dispozițiile autorităților mai înalte.

Reuniunile și cercurile economice cum și *societățile* înființate pentru îmbrățișarea vreunui ram economic aparțin deciziunilor de drept pentru asociare.

Dreptul de asociare la noi nu e regulat prin o lege specială și normele de drept aici aparținătoare sunt regulate prin ordonanțe ale singuraticelor ministerii și prin practică.

Reuniunile și cercurile economice nu pot servi alte scopuri, ce se abat esențial dela menirea lor (politice, filantropice, de speculă etc.). Ele au să înainteze statutele, în 4 exemplare, împreună cu procesul verbal al adunării generale de constituire, ministrului de agricultură, pe calea comitatului și se pot constitui definitiv numai după ce statutele vor fi provăzute cu clausula de aprobare. Dacă în timp de 40 de zile, socotite dela ajungerea statutelelor la minister, nu s'a adus hotărâre sau nu s'au făcut excepționări asupra lor, reuniunea își poate începe provizor activitatea. Asupra reuniunilor și cercurilor economice exercită inspecțiunea imediată municipiul, iar inspecțiunea supremă ministrul de agricultură. Deci, dacă vr'o reuniune sau vreun cerc economic s'ar constitui înainte de ce statutele i-ar fi aprobate, sau, dacă având statute aprobate în regulă, ar trece marginile dispozițiilor aceluia, municipiul ia dispoziții în cercul său de activitate, așa că, dacă în contra vreunei reuniuni au intrat plângeri, face cercetare și, în caz de trebuință, înaintează raport ministrului de agricultură.

În fiecare statut trebuie să se ia și dispoziția, că în cazul, că reuniunea sau cercul economic trec cadrele stabilite în statut, respective nu-și îndeplinesc agendele prevăzute în acela, guvernul reg., întrucât prin funcționarea lor mai departe s'ar primejdiu statul sau interesele materiale ale membrilor reuniunii, le suspendează fără întârziere activitatea și, după facerea în regulă a cercetării ce trebuie întro-

dușă, le desființează definitiv sau le îndatorează, prin punerea în prospect a desființării, la îndeplinirea cea mai punctuală a statutelor.

În statute trebuie să se prevadă și împrejurarea, că în caz de desființare a reuniunii, ce are să se întâmple cu averea acesteia, și că înainte de executarea acestei dispoziții, hotărârea adunării generale trebuie prezentată ministrului de agricultură pentru aprobare.

Pagubele asigurațiilor în fața scumpetei.

Din cauza relațiilor economice schimbate și în special din cauza, că prețurile obiectelor mobile și imobile au crescut în măsură mare, astăzi mai adeseori obvine cazul regretabil, când un asigurat rămâne de pagubă, cum se zice.

Cazul deși e o absurditate economică, totuși obvine și se repetează destul de adeseori, deoarece majoritatea economilor asigurați nu are decât o palidă idee despre contractele de asigurare. În teorie nu li-se poate lua în nume de rău economilor ignoranța în acest ram special al economiei naționale, cu atât mai puțin nu, cu cât și din clasa cultă abia un procent disparent de economi își iau osteneala să cetească condițiunile contractului de asigurare, ba ce e mai mult abia la câteva mii de asigurați se găsește unul, care se interesează sincer și conștient de propriul contract de asigurare.

În realitatea practică însă ignoranța economilor în ce privește contractele de asigurare stă sub critică. Anume, nimeni nu poate fi condamnat cu drept să sufere pagube, de cari însuși se poate feri, de cari se poate apăra, precum nimeni nu poate fi condamnat să sufere pagube, pe cari nu le-a meritat și de cari nu s'a putut și nu se poate apăra. De unde urmează, că tot omul, care are puțința să se apercă de pagube și totuși își calcă în picioare această datorință elementară, merită să sufere pagube cât de mari, pentruca să poată zice, apoi:

«De-ar ști omul, ce-a păți, dinainte s'ar păzi».

Așa de es. mulți nu-și asigură valoarea întreagă a averii lor, fie din ușurință de minte, fie din obiceiul păgubitor de a tinde totdeauna și între orice împrejurări să plătească cât se poate de puțin. Este o slăbiciune omenească, de a da cât se poate de puțin și a lua cât se poate de mult. Diferința dintre acest minimum și maximum firește se umple cu regret, suferințe și lacrimi prea târzii. Ca și preste tot, în astfel de cazuri se aruncă vina pe persoana a doua și a treia din singular și din plural. Pentru rezultat însă este tot atât, deoarece în economie, ca și în natură cumpăna de valori trebuie balansată. Asigurații, cari din orice motive nu și-au asigurat valoarea întreagă a averii, în caz de pagubă nu-și pot

primi despăgubirea întreagă a daunei suferite, neavând acoperire contractuală.

Rezonamentul fals al celor mai mulți este următorul:

«Orice s'ar întâmpla, eu nu pot avea pagubă mai mare de 5000— Cor., să zicem. Prin urmare este peste cap destul, dacă mă asigur la 20,000— Cor., deși averea mea prețuește 60,000— Cor.»

Există însă o cerință elementară de echitate și în viața economică, pretinzând, ca măsura egală să se aplice numai la cei egal îndreptățiți. Sunt doi vecini A. și B., ambii au suferit pagube egale, de câte 5000— Cor. Vecinul A. are toată averea lui de 10,000 Cor. asigurată, vecinul B. din toată averea lui de 50,000 Cor. n-a asigurat decât 5,000 Cor.

Este just oare, ca ambii să aibă egală îndreptățire la despăgubire? A. are toată averea lui asigurată, pe când B. abia își asigurase a 10-a parte. Așadar cum se pot aștepta bogătanii avari de calitate B., ca daunele lor întregi să li-se despăgubească din contribuțiile de premii ale economilor conștiențioși A., cari sunt mai săraci?

Astfel, chiar dacă din nepăsare, comoditate, lene ori alte considerații omul nu-și ia osteneală să cetească condițiunile contractuale de asigurare, totuși singură mintea sănătoasă poruncește, ca:

1. Tot economul e dator să-și asigure averea întreagă contra daunelor de foc și anume în valoarea deplină, pentruca numai astfel are îndreptățirea la despăgubirea deplină, și

2. Cine își asigură numai o parte din averea sa, nu poate beneficia decât de partea proporțională la desdăunare. Cine și-a asigurat numai a 10-a parte din avere, orice daună i s'ar ivi, pentru nouă din zece părți ale daunei nu are nici îndreptățire, nici acoperire contractuală la despăgubire.

Față de prețurile urcate de astăzi tot omul e dator deci să-și reguleze contractul de asigurare, urcând sumele în mod corăspunzător. V.

JURISDICȚIUNE.

Responsabilitatea membrilor direcțiunii și ai comitetului de supraveghiere. Curatorul masei concursuale poate cere despăgubire dela conducătorii societății pe acții căzută în concurs.

Principiul acesta l-a anunțat Curia reg. prin sentința sa Nr. 4010 Rp. IV dela 9 Octomvrie 1917, față de membri direcțiunii și ai comitetului de supraveghiere a unei societăți pe acții, pe motiv că au compus bilanțul necorect și necorăspunzător realității.

Motivarea sentinței este următoarea:

Drepturile societății pe acții căzută în concurs, le exerciază curatorul masei concursuale. Iar fiindcă este evident, că societatea pe acții poate pretinde

despăgubire dela membri direcțiunii și ai comitetului de supraveghiere pentru pagubele provenite din întrelăsările lor, de aici urmează, că după ajungere în concurs pretensiunile de acest fel le poate validă curatorul masei concursuale, căci experții, în urma reviziei făcute asupra registrelor au constatat, că societatea pe acții și-a pierdut averea încă la anul 1907, ceea ce direcțiunea și comitetul de supraveghiere ar fi putut afla ușor, dacă ar fi făcut inventar, lucru, ce însă a întrelăsat a face.

Motivarea sentinței continuă: Direcțiunea este responsabilă și din motiv, că în sensul §-ului 182 al L. C. ea este chemată la conducerea afacerilor societății, de unde urmează, că are și datorința a controla pe toți aceia, cărora le încredințează purtarea afacerilor.

În fine: membri direcțiunii și ai comitetului de supraveghiere sunt răspunzători nu numai pentru compunerea formală a bilanțului, în sensul §-lui 189 a L. C. ci și pentru aceea, ca bilanțul să fie compus, și din punct de vedere material, corect și amăsurat §-ului citat, adică să conțină date reale, cu privire la averea societății. Iar direcțiunea și comitetul de supraveghiere întrelăsând a face toate acestea, este evident, că aceste două organe sunt obligate la restituirea pagubei cauzate.

Dovada în procesul cambial. În procesul cambial pârătorul trebuie să dovedească nu numai, că contravaloarea ar fi trebuit plătită, ci și aceea, că ea n'a fost plătită.

(Curia reg. Nr. 737/1914 v. dela 12 Ianuari 1915),

AFACERI DE DARE.

Darea pentru prăsirea peștilor. Prăsirea peștilor pe moșia proprie nici atunci nu este supusă la contribuțiune, când cu prăsirea se ocupă o societate pe acții. Supuse la contribuțiune sunt numai prelucrarea și comerțul profesional al peștilor.

(Judec. admin. sub Nr. 2516/915 P.)

Plângere în contra fixării contribuțiunii. În contra fixării contribuțiunii de venit se poate înainta plângere, în timp de 15 zile, socotite dela inmanuarea hotărârii comisiei de reclamare, și în cazul, când contribuabilul a fost de față la pertractarea dării și hotărârea comisiei i-a fost publicată.

(Judec. admin. sub Nr. 25250/1915 P.)

Competința de timbru a cambiei. Din punctul de vedere al competenței timpul trecut între data și scadența cambiei trebuie socotit pe zile după calendar.

(Judec. admin. Nr. 21503/1914 P.)

CRONICĂ.

Mărci postale nouă. În curând se pun în circulație mărci postale nouă à 35 și 40 fileri și à K 3.—, 5.—, și 10.—. Mărcile nouă à 35 fil. au culoare vie roșie-brună; cele à 40 fil. culoare verde-olivie închisă. Culoarea mărcilor à K 3.— este albastră-indigo în cadru negru și vânăt; a celor de K 5.— brună-cafenie; a celor de K 10.— albastră în cadru roșu-lila. Mărcile postale à 35 și 40 fil. sunt datorii a le ține pentru vânzare toți vânzătorii de valori postale (trafică) și fiecare oficiu postal; pe când mărcile postale à K 3.—, K 5.— și K 10.— se vor vinde numai la oficiile postale.

Mărcile postale de emisiune veche, cu pasărea «Turul», precum și mărcile de ajutor de războiu, în fine mărcile postale emise în amintirea încoronării regelui Carol ies din circulațiune și-și pierd valoarea cu finele lui Decembrie 1917.

Băncile noastre pentru fundațiunea ziaristilor. La rugarea adresată băncilor române de epitropia fundațiunii pentru ajutorarea ziaristilor români din Ungaria s'au mai făcut următoarele contribuiri:

Transport din Nr. 43 al «Rev. Ec.» Cor. 3,215.—
«Codreana», Băsești . . . . . „ 100.—

Total Cor. 3,315.—

Publicarea contribuțiilor se va continua.

Ordonanța guvernului privitoare la dividende — revocată. Prin o ordonanță recentă, emisă sub Nr. 4421/1917 M. E., guvernul a enunțat, că dispozițiile, cuprinse în § 3 al ordonanței, emisă la 15 Ianuarie 1916, sub Nr. 269/1916 M. E., cu privire la termenul adunărilor generale, la compunerea bilanțului și la distribuirea profiturilor nete a societăților pe acțiuni și a însoțirilor s'au invalidat cu ziua de 2 Octombrie 1916, când s'a pus în aplicare art. de lege XXIX, 1916 despre impozitul asupra câștigurilor de războiu. În locul acelor dispoziții au intrat în vigoare dispozițiile §-ului 21 al art. de lege citat.

Societatea de lectură „Petru Maior” în Budapesta, s'a constituit în adunarea sa generală din 14 Octombrie, pentru anul universitar 1917/18 precum urmează: Comitetul societății: Președinte: Constantin Murariu, stud. la medicină, Vicepreședinte: Silviu Țeposu, stud. la filozofie; Secretar: Ioan Penția, stud. la filozofie; Cassar: Caius O. Turic, stud. la filozofie; Controlor: Vasilie Papp, stud. la filozofie; Bibliotecar: Dimitrie Antal, stud. la filozofie, Vicebibliotecar: Ioan Gherghel stud. la filozofie; Notari: Atanasie Popa, și Valeriu I. Bărbosu, studenți la filozofie; Econom: Aurel Contrea, stud. la ped. superioară. Comisia literară, Ovidiu Hulea, cand. de profesor; Silviu Țeposu, cand. de profesor; Petru Feneșan,

stud. la filozofie; Horia Teculescu, stud. la filozofie, Vasile Lăzărescu, stud. la filozofie; Ioan Chinezu, stud. la filozofie. Comitetul de supraveghere, Teodor Nagy, stud. la ped. superioară, George Ardelean, stud. la medicină, Silviu Tămășdan, stud. la medicină. Pentru comitet: Const. Murariu, președinte. Ioan Penția, secretar.

Dela postă. In sensul unei ordonanțe recente a guvernului pe viitor este obligatoare indicarea numelui și a adresei exacte a trimițătorului pe toate scrisorile simple și recomandate incluziv expedițiile de cruce soi-u făcute sub fâșie, destinate pentru străinătate, cu excepția Austriei, a Bosniei-Herțegovinei și a Germaniei. Numele și adresa exactă a trimițătorului trebuie indicate și pe scrisorile cu valori.

In caz, când trimițătorul nu s'a conformat acestei cerințe, dar persoana și adresa i se poate eruă din conținutul scrisorii, predată poștei deschisă, oficiul postal restituie scrisoarea etc. trimițătorului spre întregire. Dacă trimițătorul nu este eruabil, atunci scrisoarea se predă comisiei cenzurătoare competente, resp. dacă este vr'un product de presă, comisiei cenzurătoare a cărților destinate pentru export (străinătate).

In circulația internă indicarea numelui și a adresei trimițătorului nu este obligatoare, dar este recomandabil, să se indice și pe acestea adresa trimițătorului, ca în caz când scrisoarea etc. n'ar fi inmanuabilă la adresat, să se poată restitui trimițătorului.

Congresul asociațiunii regnicolare a institutelor financiare. Asociațiunea regnicolară «Pénzintézetek Országos Egyesülete» și-a ținut în 18 Noembrie a. c. congresul său anual obicinuit, la care a participat un număr foarte însemnat de delegați din toate părțile țării.

Prezidentul asociațiunii, fostul premier L. Lukács, în vorbirea de deschidere s'a ocupat în special cu meritele, ce și le-a câștigat pentru asociațiune fostul ei director *Dr. E. Hantos*, azi secretar de stat în departamentul comerțului. Acesta, ca întemeietor și conducător al asociațiunii, a mulțumit de aprețierea care s'a făcut serviciilor sale și a constatat, că activitatea sa și-a ajuns scopul, și că azi toate instituturile din patrie sunt reunite. A făcut apoi un călduros apel la delegații prezenți, invitându-i să stăruie, ca instituturile să participe în măsură cât mai mare la subscrierea împrumutului de stat, căci prin aceasta ajută la consolidarea finanțelor țării.

Raportul general al asociațiunii asupra activității sale din anul expirat accentuiază cu deosebire faptul, că s'au făcut multe și mari stăruințe pentru dispensarea dela serviciul militar a funcționarilor indispensabili de bancă. La propunerea conducătorilor, congresul, având în vedere numărul de tot redus al funcționarilor rămași în serviciul băncilor, a votat o rezoluțiune, prin care cere, ca dispensele cu termen fix

să fie prolongite, prin o dispozițiune generală, pe termen nedeterminat, sau cel puțin pe 6 luni de zile.

După ascultarea, și pertractarea raportului general, s'au cetit ca de obicei, mai multe prelegeri de interes, pentru instituturile financiare. Astfel viceprezidentul asociațiunii, *Dr. F. Székely*, a vorbit despre problemele valutare; directorul «Cassei de păstrare din Cașovia», *Iulius Deák*, despre impozitele instituturilor de bani; directorul general al «Băncii agrare» *A. Éber*, despre politica de proprietăți; directorul «Centralei Institutelor financiare», *A. Windisch*, despre revizuirile la instituturile de bani, și în sfârșit directorul *C. Verzár*, a vorbit despre problemele economice de tranziție la băncile din provincie.

La propunerea unui delegat, pentru problemele valutare s'a constituit un comitet permanent, în care se vor alege membrii din diferitele regiuni ale țării. In sfârșit devenind vacant postul de director, la această funcțiune a fost ales secretarul general de până acum, *Dr. P. Nyári*, iar în locul acestuia ca secretar a fost ales *Dr. F. Görög*.

BIBLIOGRAFIE.

«Anuarul Băncilor Române». Anul XIX. 1918. Redactor: *Constantin Popp*. Editura «Solidarității». Sibiuu Tipografia arhidiecezană 1917. Prețul K 5.30 incl. porto.

Cunoscutul șematism al societăților pe acțiuni, al însoțirilor și altor întreprinderi românești a apărut zilele trecute în formatul obicinuit în extensiune de 9 coale tipar.

Coala primă conține pe lângă calendarul pe 1918 (Gregorian și Iulian): Noua tarifa postală (intrată în vigoare la 1 Octombrie 1916). Tarifa pentru telegrame, Nouele tarife de timbre (Scala I, II și III intrate în vigoare la 1 Decembrie 1916). Chei pentru calcularea intereselor, Competința de timbru a registrelor comerciale și Monetele diferitelor state.

Șematismul propriu zis cuprinde datele obicnuite și bilanțul pe 1916, dela 126 de instituturi de bani, ca soc. pe acțiuni, 25 de însoțiri și 9 alte întreprinderi. «Banca generală de asigurare din Sibiuu, unica noastră bancă de asigurare, precum și «Solidaritatea» cu extras din statutele ei figurează sub capitole speciale. «Anuarul» mai conține într'un capitol separat «Dividenda băncilor noastre pe 1916 și la sfârșit cele două sumare, unul alfabetic și unul după sedii.

Anuarul pe 1918 are și o inovație: *cheia pentru bilanț*, un mic dicționar anexat la sfârșit după sumare, arătând în ordine alfabetică, expresiunile corăspunzătoare celor românești în limbile maghiară și germană. Cu ajutorul acestei chei se pot folosi de Anuar cu bun succes și cercurile interesate maghiare și germane.

Anuarul se poate comandă la «Revista Economică» în Sibiuu — Nagyszeben, cu prețul de K 5.30 mil. porto.

Sumarul:

Bugetul țării. — Banca Austro-Ungară. — Pensiuniștii și scumpetea. — Reprezentanta intereselor economice în Ungaria. — Pagubele asiguraților în fața scumpetei. — *Jurisdicțiune:* Responsabilitatea membrilor direcțiunii și ai comitetului de supraveghiere. Dovada în procesul cambial. *Afaceri de dare:* Darea pentru prăsirea peștilor. Plângere în contra fixării contribuțiunii. Competința de timbru a cambiei. *Cronică:* Mărci postale noue. Băncile noastre pentru fundațiunea ziarștilor. O donația guvernului privitor la dividende — revocată. Societatea de lectură «Petru Maior» în Budapesta. Dela postă. Congresul asociațiunii regnicolare a institutelor financiare. *Bibliografie.*

„ARDELEANA“

institut de credit și economii, societate pe acții în Orăștie.

Aviz.

Căutăm **contabil-conducător** pentru filiala noastră din **Vinț-Alvincz**. Dela numitul se recere să fie introdus în toți ramii de bancă și să știe lucră independent. Reflectanții să-și înainteze aci ofertele, alăturând în copie simplă atestatele de serviciu și de școală, comunicând și pretențiile de salar. Intrucât cel ales e necăsătorit, beneficiază de cvartir, încălzit și luminat în edificiul filialei.

Direcțiunea.

„CASSA DE PĂSTRARE“, (reuniune) în Săliște.

Aviz.

Institutul nostru va onoră dela 1 Ianuarie 1918 depunerile spre fructificare până la K 20,000— cu **3%** și pe cele mai mari cu **3¹/₂%**.

Depuneri noi se vor primi cu **3%**.

Darea o plătește institutul.

Săliște, în 24 Noemvrie 1917.

1—1

Direcțiunea.

„SOMEȘANA“

institut de credit și economii societate pe acții în Dej.

Aviz.

Institutul nostru cu 1 Ianuarie 1918 reduce etalonul de interese la toate depunerile cu **1%**, adecă dela **4%** la **3%**. Darea o solvește institutul.

Deș, la 20 Noemvrie 1917.

Direcțiunea.

Capital social Coroane 1.200.000.

Telefon Nr. 188.

Post Sparcassa ung. 29,349.

„BANCA GENERALĂ DE ASIGURARE“

☯☯☯ societate pe acții în Sibiiu—Nagyszeben ☯☯☯

este prima bancă de asigurare românească, înființată de institutele financiare (băncile) române din Transilvania și Ungaria,

în 1911, sub egida «SOLIDARITĂȚII».

„BANCA GENERALA DE ASIGURARE“

face tot felul de asigurări, ca asigurări contra focului și asigurări asupra vieții în toate combinațiunile și asigurări contra spargerilor. Mai departe mijlocește asigurări: **contra accidentelor și contra grindinei etc.**

— Toate aceste asigurări „Banca generală de asigurare“ le face în condițiunile cele mai favorabile. —

Asigurările se pot face prin oricare bancă românească, precum și prin agenții și bărbății de încredere ai societății. ≡ ≡ ≡ Prospecte, tarife și informațiuni se dau gratis și imediat.

Fonduri proprii de rezervă la finea anului 1916 preste . . . . . K 400,000—

Daune plătite până la finea anului 1916 preste . . . . . „ 250,000—

Cei interesați să se adreseze cu încredere la:

„Banca generală de asigurare“

Sibiiu — Nagyszeben. Edificiul „Albina“.